

УДК 658
UDC 658

АНАЛІЗ ТРАКТУВАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ОЦІНКИ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Парфентьева О.Г., Національний транспортний університет, Київ, Україна

THE ANALYSIS OF INTERPRETATION AND THE PRINCIPLES OF EVALUATION OF DEVELOPMENT POTENTIAL OF THE ENTERPRISE

Parfentyeva O.G., National Transport University, Kyiv, Ukraine

АНАЛИЗ ФОРМУЛИРОВКИ И ПРИНЦИПЫ ОЦЕНКИ ПОТЕНЦИАЛА РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

Парфентьева Е.Г., Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Постановка проблеми. Поглиблення фінансово-економічних зв'язків, відкритість національних економік, їхнє взаємопроникнення обумовлюють стратегічний орієнтир розвитку України. В таких умовах розвитку однією з першочергових задач керівництва підприємств стає формування та оцінка поточних та перспективних можливостей підприємства, тобто його потенціалу. Зважаючи на стрімкий розвиток економічної наукової думки, слід підкреслити, що на сучасному етапі не існує єдиного цілісного підходу до визначення такого поняття як «потенціал» та його складових елементів.

Аналіз і огляд останніх досліджень. Визначення еволюції наукового розуміння терміна «потенціал» дає змогу зробити висновок, що його запровадження в економічні дослідження було пов'язане з розробкою проблем комплексної оцінки рівня розвитку виробничих сил у 20-ті роки минулого століття.

Еволюція трактування науковою думкою терміна «потенціал» в економіці є такою: К.Г. Воблій розглядав потенціал виробничих сил (1924 р.), В. Вейц – потенційні виробничі сили (1927 р.), С.Г. Струмлілін – економічний потенціал (1954 р.), В.С. Немчинов – потенціал розширеного виробництва, О.І. Анчишкін – виробничий потенціал (1973 р.), Л.І. Абалкін та В.М. Архангельський – потенціал (1981–83 рр.), І.М. Рєпіна – підприємницький потенціал (1998 р.), О.І. Олексюк – потенціал підприємства (2001 р.). Дослідження потенціалу набули регулярного характеру впродовж останніх років. Йому присвячені праці багатьох вчених-економістів таких, як Б.Є. Бачевський, С.М. Глухарев, В.І. Довбенко, І.В. Заблодська, В.В. Ковальов, В.М. Мельник, Є.В. Мних, І.М. Рєпіна, О.О. Решетняк, Ю.О. Тараруєв, Б.Г. Шелегеда та ін. Проблеми формування, використання та розвитку потенціалу підприємства, зокрема в галузі транспорту, висвітлені в працях таких вчених, як О.О. Бакаєв, В.Н. Басков, Н.Я. Говорушенко, О. Котлубай, Ю.Ф. Кулаєв, П.Р. Левковець, О. Липинська, Є.М. Сич, В.І. Щелкунов, Л.А. Ященко та ін.

Метою дослідження є проведення всебічної оцінки різних трактувань поняття «потенціал розвитку» та уточнення його сутності, а також з'ясування основних рис, принципів та етапів його визначення.

Основна частина. В науковій літературі набули широкого розповсюдження поняття економічного, науково-технічного, організаційного, кадрового, фінансового, виробничого, інноваційного, інвестиційного, стратегічного потенціалу.

Поняття «потенціал» в своєму стислому значенні походить від латинського слова «potentia» й означає приховані можливості.

У вітчизняній економічній літературі цей термін у широкому розумінні трактують як можливості, наявні сили, запаси, засоби, які можуть бути використані, або як рівень потужності у будь-якому відношенні, сукупність засобів, необхідних для чого-небудь.

Економічна категорія «потенціал підприємства» визначається можливостями (реалізованими і нереалізованими), ресурсами (залученими і незалученими у діяльність), навичками персоналу, формою підприємництва та організаційною структурою суб'єкта господарювання.

В останні роки об'єктом дослідження став і потенціал розвитку підприємства.

Щодо визначення поняття «потенціал розвитку» у науковців існують розбіжності у трактуванні його змісту, які наведені у табл. 1.

Найпоширеніша теорія потенціалу розвитку спирається на ресурсний підхід, де іноді ресурси

або можливості ототожнюються з потенціалом, іноді до можливостей ресурсів додають трудову складову, «компетенції», ресурс системи управління.

Таблиця 1 – Підходи до визначення категорії «потенціал розвитку»

Підхід	Автори	Визначення
Ресурсний підхід	О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник (2012 р.)	Потенціал розвитку – це можливості, ресурси, запаси, що можуть бути використані для досягнення стратегічних цілей підприємства.
	Н.В. Васюткіна (2013 р.)	Потенціал розвитку являє собою систему взаємопов'язаних елементів, які характеризуються різними видами ресурсів, компетенцій та можливостей, що використовуються залежно від необхідності реалізації на матеріальному, енергетичному та інформаційному рівнях потенціалу та визначають спроможність створювати нові емерджентні і синергетичні ефекти в результаті внутрішньорівневої та міжрівневої взаємодій, які призводять до якісних та кількісних змін, що в кінцевому підсумку сприяють розвитку підприємства.
Результативний підхід	А. Мазаракі (2013 р.)	Потенціал розвитку – це здатність до ефективного використання інвестиційних можливостей для розвитку ресурсного потенціалу.
	Л. Лігоненко (2005 р.)	Потенціал розвитку – це здатність до забезпечення високої ефективності господарювання за рахунок пошуку й мобілізації невикористаних резервів, підтримки необхідних темпів розвитку.
	Н. Ушакова (2000 р.)	Потенціал розвитку – це здатність до адаптації стратегії і тактики діяльності підприємства до умов господарювання, що змінюються.
	Б.Є. Бачевський (2009 р.)	Потенціал розвитку — це властивість носія піддаватися змінам, які забезпечать посилення існуючих або появу нових властивостей, які можуть бути додатково створені у розмірах обмежених природними, організаційно-технічними та загальноекономічними умовами.
	І.В. Заблудська, О.О. Решетняк (2009 р.)	Потенціал розвитку – це властивість забезпечити додатковий прибуток за рахунок збільшення кількісних або якісних характеристик носія.
	Т.О. Загорна (2007 р.)	Потенціал розвитку – це складна, динамічна, поліструктурна система, яка має певні закономірності розвитку, від яких залежить ефективність роботи підприємства, темпи та якості його розвитку.
	Н. Педченко (2012 р.)	Потенціал розвитку – це системна властивість спроможності підприємства в майбутньому.
	А.Є. Воронкова, Ю.С. Погорелов (2006 р.)	Потенціал розвитку характеризують як певний баланс внутрішніх та зовнішніх зв'язків, що забезпечує невичерпні можливості успішного регулювання розвитку підприємства.
	В.Н. Корольов (2007 р.)	Потенціал розвитку – це результат реалізації інноваційних рішень, який формується на основі бази даних, що відображають масштаби та структуру просування нових товарів на ринок товарів та технологій.
	В.О. Куцневич (2004 р.)	Потенціал розвитку – це сукупність наявних ресурсів та управлінських здібностей щодо їхнього оптимального використання, які в поєднанні з умовами зовнішнього середовища та залежно від об'єкту застосування протягом певного часу призводять до якісних змін у результатах господарської діяльності або економічної системи в цілому чи окремої економічної одиниці.
В.А. Зленко (2007 р.)	Потенціал розвитку оцінюється результатами використання людського капіталу та показниками інноваційно-інвестиційної діяльності.	

Найбільш чітким та системним підходом до визначення поняття потенціалу розвитку є результативна позиція, яка враховує взаємозв'язки і участь ресурсів у процесі виробництва, адже потенціал будь-якого рівня виникає як результат взаємодії ресурсів, що його забезпечують і компетенцій.

З проведеного аналізу трактувань науковців поняття «потенціал розвитку» пропонується власне визначення цієї категорії. Потенціал розвитку підприємства – це складна динамічна система взаємопов'язаних елементів, які характеризуються ресурсами, здатністю до ефективного використання можливостей та компетенцій, які призводять до кількісних та якісних змін, внаслідок чого забезпечать посилення існуючих та появу нових властивостей за рахунок пошуку невикористаних резервів з урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, що можуть бути використані для досягнення мети підприємства, та в подальшому сприяють його розвитку – якісній зміні та виходу на якісно новий рівень свого існування.

Визначення потенціалу розвитку певного об'єкту базується на наступних принципах [4]:

1. Властивості об'єкту піддаватися розвитку закладені в носій на момент його створення та самі змінюються в ході їх реалізації.

2. Напрямки, в яких можуть бути зроблені зміни, визначаються зацікавленою в цьому стороною, і тому їх кількість практично не обмежена.

3. Склад та рівень вимог до носія потенціалу розвитку може змінюватися з часом, з рівнем зростання соціально-економічних потреб суспільства, з підвищенням рівня досягнень науки і техніки, які дозволяють не тільки виявляти нові види потенціалу, але й розширювати можливість зростання потенціалу розвитку носія.

4. Створення нових властивостей носія або відкриття можливості нового засобу використання вже існуючих властивостей, або зменшення розміру їх доступного використання однаково можна визначити як потенціал розвитку об'єкта.

5. Втілення потенціалу розвитку означає перехід від первинного носія до нового. Використання втіленого потенціалу розвитку змінює не сам носій, а співвідношення задіяного та залишкового потенціалу.

6. Зміна співвідношення задіяного та залишкового потенціалу може відбуватися не тільки в результаті використання частини втіленого потенціалу розвитку, але й у випадку, коли змінюється не сам носій, а навколишнє середовище, яке за рахунок науково-технічного прогресу дозволяє виявити вже існуючі властивості носія, які раніше не були відомі або доступні.

Існують такі етапи визначення потенціалу розвитку [4]:

I. Групування об'єктів діагностики залежно від мети на кожному рівні діагностики його складових елементів.

Більш складні системи, які мають додаткові властивості відносно складових елементів, мають також певні особливості процесу реалізації потенціалу розвитку. При цьому зміна рівня існуючого потенціалу потребує зміни носія у ході використання потенціалу розвитку, для підприємства можливі варіанти, при яких втілення потенціалу розвитку стосується зв'язків складових елементів носія. До таких заходів можна віднести зміну структури управління, організаційні заходи, зміну постачальників або матеріалів, які постачаються тощо.

У відповідності до моделі (рис.1), що відображує внутрішню структуру потенціалу будь-якого виду, потенціал розвитку об'єкта є складовою загального потенціалу об'єкта, яка може змінюватися від нуля до певної межі, що обумовлюється як характером об'єкту, так і обраним напрямком оцінки потенціалу розвитку.

Вибір об'єкту оцінки потенціалу розвитку одночасно визначає вид та показники виміру вказаного потенціалу, частково відображаючи також мету цієї оцінки, але лише частково.

II. Вибір стратегії розвитку об'єкта.

На цьому етапі відбувається фінансування:

– збільшення потенціалу розвитку шляхом проведення фундаментальних та перспективних прикладних досліджень;

– реалізації існуючого потенціалу розвитку шляхом його втілення по найбільш перспективним напрямкам;

– збільшення потенціалу розвитку та його втілення з метою підтримки рівноваги та створення нового потенціалу розвитку замість втіленого у виробництво.

III. Визначення потенціалу розвитку обраного об'єкту з урахуванням конкретної мети діагностики.

Від мети залежить метод та напрямок оцінки потенціалу розвитку, відповідно до чого відбираються показники та характеристики.

Визначення витрат на реалізацію будь-якої стратегії розвитку звичайно виконується у формі фінансового плану з визначенням основних напрямків розвитку за обраною стратегією, розподілу коштів за напрямками, визначенням джерел фінансування, розробкою кошторисів на виконання

повного складу робіт. Далі визначаються строки виконання, відповідальні виконавці, враховуються потрібні додаткові капітальні вкладення на створення нематеріального активу, промислового зразка, конкретної технології тощо.

Визначення результатів розвитку за певною стратегією має свої особливості, при цьому визначення збільшення потенціалу розвитку пов'язано з розрахунками показників очікуваних економічних результатів.

Таким чином елемент потенціалу розвитку – це ресурс, який стає складовою діяльності підприємства. Елементами потенціалу розвитку можна вважати всі ресурси, які тим чи іншим чином пов'язані з функціонуванням підприємства. Вибір найважливіших ресурсів із їх величезної кількості є досить складною задачею, про що свідчить існування різних тверджень щодо складу потенціалу розвитку.

Потенціал розвитку, як економічна категорія має свою структуру і певні особливі процеси, які характерні для його розвитку.

Всі елементи потенціалу розвитку підприємства функціонують одночасно і в сукупності. Тобто, потенціал розвитку є системою, причому складною і динамічною, оскільки саме взаємозв'язки між окремими складовими потенціалу здійснюють безпосередній вплив на його елементи, модифікуючи вихідні властивості і закономірності їх функціонування, сприяючи тим самим переходу потенціалу на новий якісний стан як єдиного цілого, тобто системи вищого порядку. Таким чином, лише з відомих особливостей і закономірностей функціонування окремих елементів можливо вивести особливості і закономірності функціонування потенціалу розвитку як системи загалом.

На нашу думку, визначення структури потенціалу розвитку підприємства є найбільш головним завданням при визначенні складових потенціалу розвитку підприємства.

Модель потенціалу розвитку підприємства представлена на рис. 1.

Рисунок 1 – Модель потенціалу розвитку підприємства

Розглянемо основні риси, що притаманні потенціалу розвитку підприємства [4]:

1. Потенціал визначається його реальними можливостями (реалізованими та нереалізованими).
2. Можливості підприємства залежать від наявності ресурсів і резервів.
3. Потенціал визначається не тільки можливостями, а й звичками персоналу до його використання, з метою отримання максимального доходу і забезпечення ефективного функціонування та постійного розвитку.
4. Рівень і результати реалізації потенціалу розвитку підприємства визначаються також формою підприємництва й адекватною їй організаційною структурою.

Потенціал розвитку має відповідати таким критеріям [4]:

1. Цілісності. Це означає, що всі елементи потенціалу розвитку підприємства мають виконувати загальну цільову функцію, яка постає перед системою. Кожна складова потенціалу має право на існування у складі системи тільки тоді, коли вона сприяє виконанню корисної роботи з досягнення загальної мети.

2. Взаємозв'язку, взаємодії елементів потенціалу. Тільки узгодженість у функціонуванні дає змогу досягти нових якостей, що не є характерними для елементів до початку їх взаємодії.

3. Альтернативності, взаємозамінності елементів потенціалу розвитку підприємства. Критерій базується на припущенні, що існують різні способи здійснення окремих операцій, в яких різні складові потенціалу можуть використовуватися в певному співвідношенні. Це дозволяє збалансованої рівноваги елементів, що у свою чергу визначає віддачу цього потенціалу, а також динамічність реакції на зміни в середовищі.

4. Кількісній вимірюваності. Цей критерій являє собою вимогу до кількісного оцінювання наявного потенціалу розвитку та можливості порівняння його з аналогічними показниками інших підприємств.

Істотні зміни економічних, соціальних і науково-технічних умов діяльності підприємств сильно змінили вимоги до менеджменту, щоб пристосуватися до зовнішнього оточення фірми. Гостра боротьба на світових ринках, уповільнення економічного росту і технічного прогресу вимагали перетворення виробництва, для якого стало недостатнім придбання передової техніки і технології та результатів наукових досліджень.

Питанням розвитку підприємств присвячено багато праць. Тож, слід з'ясувати, що розуміють науковці під поняттям «розвиток».

Під розвитком розуміють «процес закономірних змін, переходу від одного стану до іншого, більш досконалого, перехід від старого якісного стану до нового, від простого до складного, від нижчого до вищого» [9]. Розвиток підприємства також розглядається як «такий тип змін, який підвищує ступінь організованості системи» [11].

Деякі фахівці зі стратегічного менеджменту та аналізу розмежовують поняття «розвиток» і «ріст» [1, 2, 7]. Так, Р.Д. Акоф характеризує розвиток як «процес, у якому збільшуються можливості й бажання задовольняти свої бажання й бажання інших», і бачить головну відмінність розвитку від росту в тому, що «головні межі росту екзогенні, лежать поза системою, а головні межі розвитку ендегенні, закладені в ній самій». С.А. Попов, В.О. Василенко, Т.І. Ткаченко [10]. розглядають організацію як відкриту систему, а все різноманіття факторів, які її визначають і задають її розвиток, розділяють на зовнішні й внутрішні. Зовнішні - це фактори розвитку, що перебувають за межами даної організації. Внутрішні - джерела яких перебувають у самій організації.

В.А. Горемікін і О.А. Богомолов теж розділяють категорії розвиток і ріст [7]. Вони вважають, що розвиток являє собою якісну зміну й оновлення господарської системи, підвищення ефективності її функціонування на основі сучасної техніки, технології й організації праці у всіх структурних підрозділах і поліпшення якості продукції, що випускається. Ріст вони вбачають як збільшення розмірів організації та розширення обсягу виробництва.

Вчений І.В. Афонін узагальнює поняття розвиток і ріст [3].

Н.В. Афанасьєв, В.Д. Рогожин, В.І. Рудик виділяють три головні напрямки розвитку: кількісний аспект (збільшення масштабів споживання економічних ресурсів); структурний аспект (зміна в складі елементів і їхніх комбінацій); якісний аспект (зрушення в споживчих характеристиках елементів у їхній індивідуальній і інтегральній корисності) [2].

У роботах вчених Є.С. Кузнецова, І.П. Курнікова, М.Н. Бідняка, Н.М. Бондар, В.М. Варфоломєєва, В.Є. Конарчука питання розвитку підприємства розглядаються за рахунок капітальних вкладень.

В.Г. Моїсєєва вважає за необхідність використання нових принципів розвитку підприємства з використанням маркетингу.

Деякими авторами [5] узагальнено, що для розвитку підприємства важливу роль відіграють такі внутрішні чинники, як: спроможність керівництва і персоналу підприємства виділяти та оцінювати економічні, соціальні і технологічні зміни в зовнішньому середовищі; орієнтація керівництва на довгострокову перспективу і наявність чітких стратегічних цілей; система маркетингу та збуту, спроможна досліджувати та оцінювати ринкові тенденції; безперервний пошук нових ринкових пропозицій; уміння аналізувати і реалізувати нові ідеї. При цьому підприємства повинні в процесі розвитку керуватися, в основному, концепцією життєвого циклу виробу на ринку, спираючись на такі чинники, як динаміка об'єму реалізованої продукції, рівень норми та маси прибутку, що одержується.

О.С. Кузьмін, О.Г. Мельник трактують розвиток як процес перетворень, переходу від одного якісно-кількісного стану до іншого, змін вищого рівня [8].

Результати аналізу наукових джерел засвідчують, що розвиток як категорію можна розглядати із декількох позицій, тобто розвиток як: процес (рух), результат, властивість, закономірність та динаміку (рис. 2).

Рисунок 2 – Багатоаспектність поняття розвитку підприємства

Отже, розвиток підприємства трактується багатоаспектно, а саме: розвиток підприємства як процес перетворення його якісно-кількісних параметрів; розвиток як результуюча характеристика параметрів підприємства у певних просторово-часових умовах; розвиток як іманентна властивість того чи іншого підприємства; розвиток як констатація незворотності реалізації змін на підприємстві; розвиток як динамічна характеристика кожного підприємства.

Як зазначалося вище, класифікація потенціалу за видами досліджена на цей час краще, ніж його загальна внутрішня структура. Проте значна кількість авторів застосовує одні й ті ж самі поняття: стратегічний потенціал, потенціал розвитку, вкладаючи в них свій зміст, який не співпадає з іншими трактуваннями.

В економічній літературі окремо визначають категорію «стратегічний потенціал», як сукупність всіх ресурсів підприємства, які забезпечують реалізацію конкретної стратегії його розвитку; як можливість досягнення стратегічних цілей; як «сукупність засобів, можливостей, ресурсів для здійснення поточної діяльності і розвитку організації». Вчені Б.Г. Шелегеда, Н.В. Касьянова, А.Я. Берсуцький визначають стратегічний потенціал підприємства як «можливості розвитку підприємства, резерви і ресурси формування стратегічного плану підприємства [6]».

Таким чином, вважаємо, що поняття «стратегічний потенціал» є близьким до поняття «потенціалу розвитку підприємства», проте відрізняється напрямками використання і є дещо вузьким поняттям.

Стратегічний потенціал – це резерви та можливості підприємства, які дозволяють досягти поставленої мети підприємства, його стратегічного плану.

Потенціал розвитку – це система ресурсів, запасів та можливостей підприємства, за допомогою якої можна досягти поставленої мети підприємства, оцінити покращення показників, виявити запаси резервів та надлишки в роботі підприємства, досягти швидкості результатів діяльності, темпів його розвитку.

Отже, потенціал розвитку характеризує умови покращення показників діяльності за рахунок оптимального (повного) використання його засобів, можливостей, ресурсів, а стратегічний потенціал характеризує можливості, які дозволяють реалізувати стратегію підприємства, досягнути стратегічних цілей.

Потенціал розвитку, як і потенціал підприємства в цілому, а також кожна його складова мають форму вираження і резерви росту: резерви як запаси і резерви як можливості росту потенціалу за рахунок ефективності його використання.

Головним завданням проведення економічної діагностики є пошук додаткових невичерпаних можливостей поліпшення діяльності підприємства, які в теорії економічної діагностики отримали назву резерви.

Висновок. Діагностика потенціалу розвитку підприємства є систематизованою сукупністю аналітичних процедур по оцінці можливостей, ресурсів з метою визначення напрямів і меж змін розвитку підприємства для отримання очікуваного результату у майбутньому.

Розвиток підприємства може відбуватися лише у певних організаційних формах, потребує визначення концепції та стратегії, і його головною передумовою є наявність потенціалу розвитку.

Таким чином, діагностика потенціалу розвитку підприємства дозволяє оцінити ефективність його використання і розробити комплекс заходів, які найбільш повно враховують вплив усіх факторів зростання і сформувані збалансований у всіх відношеннях потенціал підприємства.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Акофф Р. Планирование будущего корпорации / Р. Акофф. – М.: Сирин, 2002. – 255 с.
2. Афанасьев Н.В. Управление развитием предприятия: монография / Н.В. Афанасьев, В.Д. Рогожин, В.И. Рудыка – Х.: ИНЖЭК, 2003. – 184 с.
3. Афонин И.В. Управление развитием предприятия: Стратегический менеджмент, инновации, инвестиции, цены: [учебное пособие] / И.В. Афонин. – М.: Дашков и Ко, 2002. – 380 с.
4. Бачевський Б.Є., Заблодська І.В., Решетняк О.О. Потенціал і розвиток підприємства. Потенціал і розвиток підприємства: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.
5. Вершинин Ю.Б. Формирование стратегии диверсификации промышленного предприятия: автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 / Ю.Б. Вершинин. – Ульяновск, 2004. – 20 с.
6. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання: навчальний посібник / Герасимчук В. Г. – К.: КНЕУ, 2000. – 360 с.
7. Горемыкин В.А. Экономическая стратегия предприятия. Учебник / В.А. Горемыкин, О.А. Богомолов. – М.: Филинъ, Рилант, 2001. – 506 с.
8. Економічна діагностика: навч. посіб. / О.Є Кузьмін, О.Г. Мельник. – К.: Знання, 2012. – 318 с.
9. Ожегов С.И. Толковый словарь русского языка / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова // Русская академия наук – М.: Азбуковник, 1998. – 944 с.
10. Попов С.А. Стратегический менеджмент: Видение – важнее, чем знание: учеб. пособие / С.А. Попов. – М.: Дело, 2003. – 352 с.
11. Пушкарь А.И. Стратегическое управление развитием предприятия / А.И. Пушкарь, А.Н. Тридед // Бизнес-Информ. – 1999. – № 11–12. – С. 124–129.

REFERENCES

1. Ackoff R. Planning the Future Corporation / Russell L. Ackoff. M.: Sirin, 2002. 255 p.
2. Afanasyev N.V. Management enterprise development: monograph / N.V. Afanasyev, V.D. Rogozhin, V.I. Rudyka. H.: INZHEK, 2003. 184 p.
3. Afonin I.V. Management of the enterprise development: strategic management, innovation, investment, prices: [Tutorial]. M.: Dashkov and Co, 2002. 380 p.
4. Bachevskiy B.Ye., Zablodska I.V., Reshetniak O.O. Potentsial i rozvytok pidpriumstva. Potentsial i rozvytok pidpriumstva: Navch. posib. K.: Tsentr uchbovoi literatury, 2009. 400 p.
5. Vershinin Y.B. Formation of an industrial enterprise diversification strategy: avtoref. diss. na soiskanie uchenoy stepeni kand. ekon. nauk: spets. 08.00.05. Ulyanovsk, 2004. 20 p.
6. Gerasimchuk V.G. Strategichne upravlinnya pidpriumstvom. Grafichne modelyuvannya: The Teaching posibnik. K. : KNEU, 2000. 360 p.
7. Goremykin V.A. The economic strategy of the enterprise. Textbook / V.A. Goremykin, O. Bogomolov. M. : Filin, Rilant, 2001. 506 p.
8. Ekonomichna diahnostyka: navch. posib. / O.Ye Kuzmin, O.H. Melnyk. K.: Znannia, 2012. 318 p.
9. Ozhegov S.I. Explanatory Dictionary of the Russian language / S.I. Ozhegov, N.Y. Shvedova // Russian Academy of Sciences. M. : Azbukovnik, 1998. 944 p.
10. Popov A. Strategic Management: Vision – is more important than knowledge: [Proc. Guide] / S.A. Popov. M.: Case, 2003. 352 p.
11. Pushkar A.I. Strategic management of development of the enterprise / A.I. Pushkar, A.N. Trided // Business-Inform. 1999. № 11–12. P. 124–129.

РЕФЕРАТ

Парфентьєва О.Г. Аналіз трактування та принципи оцінки потенціалу розвитку підприємства / О.Г. Парфентьєва // Економіка та управління на транспорті. – К.: НТУ, 2017. – Вип. 5.

В статті виконано порівняльний аналіз трактування терміну «потенціал розвитку» через визначення понять «потенціал підприємства» та «розвиток підприємства» на основі філософського та економічного підходів, удосконалено поняття «потенціал розвитку підприємства», узагальнено принципи та етапи щодо визначення «потенціалу розвитку», визначено структуру «потенціалу розвитку».

КЛЮЧОВІ СЛОВА: РЕСУРСИ, МОЖЛИВОСТІ, ПОТЕНЦІАЛ, ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ, РІСТ, РОЗВИТОК.

ABSTRACT

Parfentyeva O.G. The analysis of interpretation and the principles of evaluation of development potential of the enterprise. Economics and management on transport. Kyiv. National Transport University. 2017. Vol. 5.

In the article the comparative analysis of the interpretation of the term "development potential" because the definitions of "potential enterprise" and "enterprise development" based on philosophical and economic approaches, improved the concept of "potential development of the company", summarizes the principles and stages on the definition of "potential development", defined structure "potential development".

KEYWORDS: RESOURCES, OPPORTUNITIES, POTENTIAL, POTENTIAL FOR DEVELOPMENT, GROWTH, DEVELOPMENT.

РЕФЕРАТ

Парфентьєва Е.Г. Анализ формулировки и принципы оценки потенциала развития предприятия / Е.Г. Парфентьєва // Экономика и управление на транспорте. – К.: НТУ, 2017. – Вып. 5.

В статье выполнен сравнительный анализ трактовки термина «потенциал развития» через определение понятий «потенциал предприятия» и «развитие предприятия» на основе философского и экономического подходов, усовершенствовано понятие «потенциал развития предприятия», обобщены принципы и этапы по определению «потенциала развития», определена структура «потенциала развития».

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: РЕСУРСЫ, ВОЗМОЖНОСТИ, ПОТЕНЦИАЛ, ПОТЕНЦИАЛ РАЗВИТИЯ, РОСТ, РАЗВИТИЕ.

АВТОРИ:

Парфентьєва Олена Геннадіївна, Національний транспортний університет, асистент кафедри економіки, e-mail: alenagr@net, тел. +380674429414, Україна, 01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 313.

AUTHOR:

Parfentyeva O.G., National Transport University, assistant lecturer, department of Economics, e-mail: alenagr@net, tel. +380674429414, Ukraine, 01010, Kyiv, M. Omelianovycha-Pavlenka str., 1, of. 313.

АВТОРЫ:

Парфентьєва Елена Геннадиевна, Национальный транспортный университет, ассистент кафедры экономики, e-mail: alenagr@net, тел. +380674429414, Украина, 01010, г. Киев, ул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 313.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Гречан А.П., доктор економічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри «Економіка», Київ, Україна.

Бондаренко Є.В., доктор економічних наук, професор, президент Української академії інвестицій в науку і будівництво, Київ, Україна.

REVIEWER:

Grechan A.P., Ph.D., Economics (Dr.), professor, National Transport University, professor, department of Economics, Kyiv, Ukraine.

Bondarenko Ye.V., Ph.D., Economics (Dr.), professor, President of Ukrainian Academy of Investment in Science and Construction, Kyiv, Ukraine.